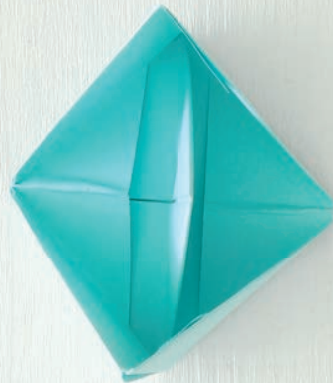

DUFAS

Jaarverslag 2016

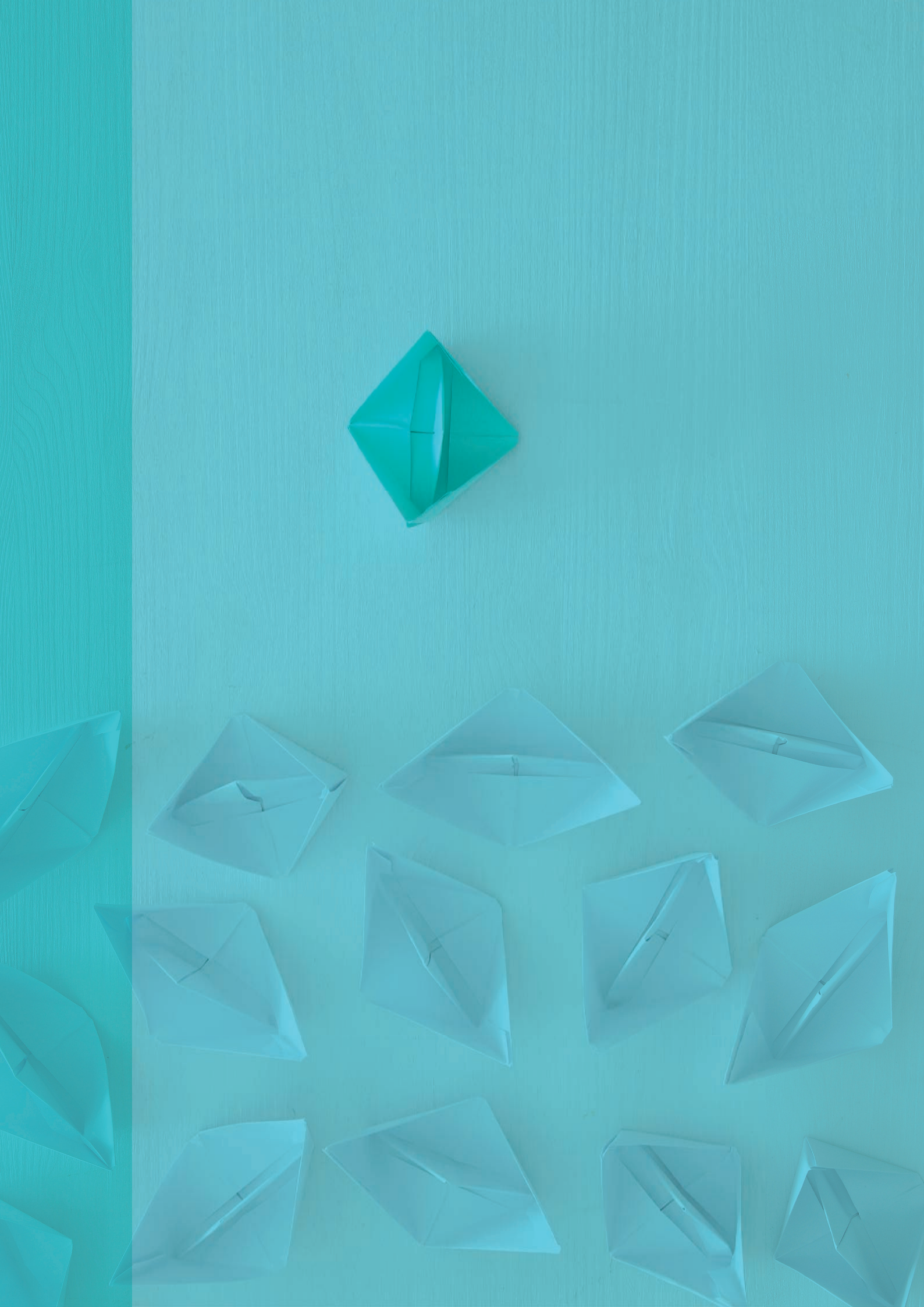

Voorgaan in verandering

dutch fund and asset
MANAGEMENT ASSOCIATION

Voorwoord

Als dit jaarverslag over 2016 van Dufas één ding duidelijk maakt, dan is dat wel de vitaliteit van onze vereniging. We worden gezien als een relevante gesprekspartner in de financiële sector, een autoriteit voor de deelsector vermogensbeheer. Deze positie hebben we verworven dankzij de grote inbreng van onze leden. Samen beschikken we over een enorme hoeveelheid inzicht en expertise.

De vitaliteit heeft ook te maken met de manier waarop we naar de toekomst kijken. Een toekomst die onze sector zeker – en waarschijnlijk ingrijpend – doet veranderen. In dit jaarverslag besteden we daar in het bijzonder aandacht aan. Juist ook omdat deze ‘transformatie’ zo bepalend was voor onze activiteiten in 2016. We hebben de keuze gemaakt de toekomst niet af te wachten, maar actief tegemoet te treden.

Nieuwe generaties, nieuwe technologie en fintech, een terugtrekkende overheid. Het zijn ontwikkelingen waar de sector en dus wij als vereniging op moeten anticiperen. Dat moeten en deden we ook op een van de belangrijkste events in 2016: de Britse keuze voor de Brexit. Een ontwikkeling die ons flink bezig hield, want ook de Brexit kan ons speelveld veranderen.

Onze vitaliteit behouden we doordat we continu in contact staan met onze stakeholders en actief de dialoog zoeken, bijvoorbeeld met de jongere generaties. Om die reden laten we in dit jaarverslag bijvoorbeeld ook Femke de Vries (AFM-bestuurder) aan het woord over duurzaamheid en Kasja Ollongren (Amsterdams wethouder Economie) over de Brexit en Nederland als vestigingsplaats.

Dialoog is de *conditio sine qua non* voor een vitale toekomst. Met dit jaarverslag willen we u dan ook van harte uitnodigen te (blijven) participeren in de dialogen binnen en buiten onze vereniging.

Hans Janssen Daalen
Algemeen directeur Dufas

Inhoud

Voorwoord 3

• 5 •

Van het bestuur 6

Bestuur 9

‘Millennials vragen om nieuwe vormen van financiële dienstverlening’ 10
Interview met Dufas-bestuursleden Roelie van Wijk (Aegon Asset Management)
en Jan Lodewijk Roebroek (BNP Paribas Asset Management)

Belangenbehartiging 13

‘Vertrouwde bakens verzetten’ 17
Interview met Femke de Vries (AFM)

Verenigingsactiviteiten 20

‘Investeer in Nederlandse startups’ 23
Interview met Kajsa Ollongren (wethouder Amsterdam)

De commissies en werkgroepen van Dufas 26

‘De transformatie heeft veel impact, maar angst helpt niet’ 28
Interview met Dufas-voorzitter Toine van der Stee (ceo Blue Sky Group)
en algemeen directeur Dufas Hans Janssen Daalen

Leden en overige aangesloten organisaties 31

Overzicht leden en overige aangesloten instellingen 33

Kerncijfers vermogensbeheer industrie 2016 37

Verklarende woordenlijst 41

Van het bestuur

• 6 • Voorgaan in verandering

2016 zat vol politieke verrassingen. Voor de vermogensbeheersector was de Brexit waarschijnlijk wel het meest impactvol. Het besluit van de Britten om de EU te verlaten, veroorzaakte een waar schokeffect. Maar de Brexit biedt voor Nederland en de Nederlandse vermogensbeheersector ook mogelijkheden, die we samen met de overheid willen benutten. Tegelijk is het zaak ons intensief te richten op de transformatie waar we als vermogensbeheersector voor staan: nieuwe generaties en technologie (en daarmee nieuwe spelers) veranderen de sector wezenlijk. In deze veranderingen willen wij voorgaan in het belang van onze leden en een blijvend vitale sector.

Brexit: van vragen naar mogelijkheden

Verrassende uitslag – veel vragen

De verrassende uitslag van het Britse referendum op 23 juni 2016 riep direct veel vragen bij ons en de leden op. Het Verenigd Koninkrijk huisvest met London City nu immers het op één na grootste centrum voor vermogensbeheer van de wereld. Maar hoe gaat het straks? Kunnen financiële instellingen binnen de Europese Unie nog wel diensten uitbesteden aan bedrijven in Londen? Beschouwt Europa het Britse toezicht dan nog als 'equivalent'? Vanuit Europees perspectief wordt Verenigd Koninkrijk een derde-land. Betekent dit dat de Londense vermogensbeheerders moeten oversteken naar een EU-lidstaat?

Anticiperen op mogelijkheden

Alles wijst in onze ogen op een verschuiving van vermogensbeheeractiviteiten naar het Europese vasteland. Dat biedt mogelijkheden voor de sector. Wij hebben ons daarom proactief opgesteld, en openden in 2016 bijvoorbeeld een loket voor bedrijven uit de City met vestigingsvragen. Tevens brengen we Nederland als alternatieve vestigingsplaats top of

mind bij vermogensbeheerders. Ook de Nederlandse autoriteiten zien de kansen voor nieuwe hoogwaardige werkgelegenheid en werken graag mee om geïnteresseerde partijen goed te informeren. Deze Nederlandse aanpak contrasteert schril met de soms schreeuwende en als agressief ervaren *road shows* van andere Europese lidstaten.

Staan voor een goed vestigingsklimaat

Vestigingsklimaat in de basis uitstekend

Een van de aantrekkelijke assets van Nederland als vestigingsland is de grote institutionele pensioenmarkt. Veel vanuit Londen werkende vermogensbeheerders hebben daarom al een vertegenwoordiging in ons land. Daarnaast kent ons land een uitstekende infrastructuur, een politiek stabiel klimaat en een goed opgeleide en internationaal georiënteerde beroepsbevolking. Zaken waarmee Nederland zich positief onderscheidt. In de basis is het vestigingsklimaat van Nederland dan ook uitstekend.

Niet profileren op strengere regulering

Met een in de basis uitstekend vestigingsklimaat is Nederland echter toch niet vanzelfsprekend verzekerd van de komst van Londense vermogensbeheerders. Het zijn namelijk vooral de wetgever en toezichthouders die het uiteindelijke beeld van ons vestigingsklimaat bepalen. Londense vermogensbeheerders willen – net als onze leden – ook op de Europese markt concurrerend kunnen opereren. Daarom moet Nederland, als onderdeel van de Europese interne markt, zich niet profileren met strengere regulering dan andere landen. Nederland is gebaat bij een *level playing field* op het gebied van regelgeving.

Zeer frequent overleg met autoriteiten

Om onze visie op een *level playing field* en een gunstig vestigingsklimaat duidelijk naar voren te brengen, en de belangen van onze leden te behartigen,

voert Dufas zeer frequent overleg met de Nederlandse autoriteiten, zoals het Ministerie van Financiën en de toezichthouders DNB en AFM. We doen dit ook in Brussel, (meestal) binnen het samenwerkingsverband van EFAMA. Daar pleiten we voor een *level playing field*, met een vrij aanbod van beleggingsproducten en vermogensbeheerdiensten binnen de hele Europese unie.

Transformatie: digitalisering en generatieverschillen

Sector moet duidelijke visie hebben

Willen we autoriteiten en maatschappij overtuigen van ons belang, dan moeten we als sector zelf ook een duidelijke visie hebben op wie we zijn, waar we voor staan en waar we naar toe gaan. De vragen rond de Brexit onderstrepen dat nog eens. Die visie is ook noodzakelijk omdat we aan het begin staan van een majeure transformatie voor de vermogensbeheersector. Ingegeven door digitalisering (fintech), de opkomst van nieuwe generaties met veranderende behoeften en gebruiken en de verschuiving van het collectief naar het individu. In 2016 hebben we met Dufas een extra impuls gegeven aan de initiatieven en discussies gericht op deze transformatie.

Digitalisering verandert de sector

De financiële dienstverlening verandert drastisch. Nieuwe spelers betreden de markt en consumenten regelen hun financiële zaken steeds vaker online, ook als het om beleggen gaat. Robo-advice maakt onze complexe diensten op eenvoudige wijze toegankelijk voor de consument. Ook speelt digitalisering in op de jongere generaties, die hun leefwereld graag online inrichten. Tegelijk roept het nieuwe vragen op, bijvoorbeeld rond vertrouwen – een van onze kerndoele – en het perspectief voor functies binnen de sector: sommige verdwijnen en nieuwe komen op. We besteedden in 2016 dan ook veel aandacht aan

fintech. Bijvoorbeeld tijdens de twee grote conferenties die wij organiseerden. Daar lieten we zien hoe de contouren van de toekomst van de sector langzaam duidelijk worden.

Verschillen in generaties

Wij organiseerden rondetafelsessie met een groot aantal stakeholders over de maatschappelijke uitdagingen waar de vermogensbeheersector voor staat. Daaruit bleken duidelijk generatieverschillen. Oudere generaties consumenten willen dat we blijven werken aan meer vertrouwen, zij zijn de meer traditionele langetermijn-fondsdenkers. Jongeren zijn meer kortetermijn en denken in ‘snel toegang tot’, in plaats van in bezit. Met hen moeten we verbinding leggen, wat betekent dat de sector goed in kaart moet brengen welke behoeften op financieel gebied leven onder jongeren.

Prototypen met jongeren

Om beter te verbinden met jongeren hebben we een nieuw project in gang gezet. Jonge, creatieve professionals uit onze sector genereren via een innovatief prototyping project nieuwe ideeën voor producten en diensten op het gebied van vermogensbeheer, die beantwoorden aan de wensen en verlangens van jongere generaties consumenten. Dankzij digitalisering kan de sector de jongere consument ook echt op maat gesneden financiële producten en diensten aanbieden.

Andere issues

Verschillende aanbieders – zelfde regelgeving?

Een van de andere thema's in 2016 was de (on) gelijkheid in regelgeving voor verschillende aanbieders van financiële diensten. Natuurlijk verschillen banken, verzekeraars en vermogensbeheerders, denk alleen al aan de strikte vermogensscheiding die vermogensbeheerders toepassen. De internationale toezichtspraktijk kent daarom terecht voor ieder type

• 8 •

financiële instellingen een geheel eigen benadering, met specifieke systeemrisico's en solvabiliteitseisen. Maar soms verschilt de regelgeving ook terwijl aanbieders dezelfde marktsegmenten voor beleggingsproducten en vermogensopbouw bedienen. De richtlijn PRIIP's – waar wij met succes vroegen om uitstel van de invoering – moet die ongelijke behandeling van beleggingsproducten stoppen. De moeizame totstandkoming spreekt echter boekdelen over de grote verschillen in standpunten van aanbieders.

Andere belangrijke Europese onderwerpen

In 2016 waren er ook andere belangrijke Europese onderwerpen die de toon zetten. De plannen voor de totstandkoming van de Europese Capital Markets Union en natuurlijk de afronding van MiFID II waren belangrijke landmarks in onze internationale overlegpraktijk. Een meer gedetailleerd overzicht van onze belangrijkste activiteiten op het gebied van wet- en regelgeving die in 2016 prioriteit hadden vindt u op pagina's 13 tot 16].

Onze leden maken Dufas

In dit bestuursverslag las u in kort bestek waar onze prioriteiten liggen om de vermogensbeheersector in Nederland toekomstbestendig te maken. Dat doen wij in dialoog met regelgevers en toezichthouders, en natuurlijk in de eerste plaats samen met onze leden. De kennis en kunde van de leden was in 2016 essentieel in de contacten met andere stakeholders en onze positie in de transformatie van de sector. Dankzij de actieve leden kunnen we met een kleine staf wendbaar en effectief opereren én onze positie als autoriteit (*thought leader*) verstevigen.

Den Haag, 29 juni 2017

B.A.A.M. van der Stee
Voorzitter

Bestuur

De directie en het dagelijks bestuur van Dufas is in handen van J.H.M. Janssen Daalen. De samenstelling van het algemeen bestuur was in 2016 als volgt:

- B.A.A.M. van der Stee (*Blue Sky Group*), voorzitter
- J.L. Roebroek (*BNP Paribas Asset Management*), vice-voorzitter (per 21 juni 2016)
- Mw. L.M.T. Boeren (*Robeco*), vice-voorzitter (tot 12 december 2016)
- Mw. R. van Wijk-Russchen (*Aegon Asset Management*)
- Mw. A.C. Kruize-Schuitemaker (*Teslin Capital Management*)
- P.A.M. Gerla (*Kempen*)
- G.J.J. van 't Hof (*Hof Hoorneman Bankiers*)
- L. Meijaard (*BlackRock*)
- P.A. Hendrikse (*CBRE Global Investors*)
- M.O. Nijkamp (*NN Investment Partners*) (per 21 september 2016)

Het algemeen bestuur is in 2016 vier maal plenair bijeengekomen. Daarbuiten vond in voorkomende gevallen ad hoc besluitvorming door het bestuur plaats.

Naast de algemene bestuursvergaderingen werd frequent vergaderd door de zogenaamde 'Kleine Commissie', waarin de voorzitter en de vice-voorzitters met de algemeen directeur beraadslagen over de lopende zaken. De Kleine Commissie is in 2016 vier maal bijeen gekomen. De Kleine Commissie voerde daarnaast ook bestuurlijk overleg met voor de Dufas achterban relevante autoriteiten, zoals de Directie Financiële Markten van het Ministerie van Financiën en de besturen van de AFM en DNB.

• 9 •

‘Millennials vragen om nieuwe vormen van financiële dienstverlening’

- 10 • *Interview met Dufas-bestuursleden Roelie van Wijk (Aegon Asset Management) en Jan Lodewijk Roebroek (BNP Paribas Asset Management)*

Millennials heten ze, de kinderen van babyboomers. Geboren tussen 1980 en 2000, opgegroeid in een digitale wereld. De impact van deze groep op de economie wordt steeds groter. En dus ook op de wereld van vermogensbeheer.

FOTO: BAMBOS DEMETRIOU

In 2016 organiseerden we een aantal rondetafelsessies over de toekomst van onze sector. Ondernemers, journalisten, politici en andere sleutelfiguren uit de maatschappij schoven aan om te praten over de rol van vermogensbeheerders. Eén van de besproken onderwerpen was de aansluiting van de sector op de generatie van de millennials. Het vertrouwen van deze generatie in onze sector bleek fors afgenomen. Met 24 millennials uit de gelederen van onze leden zijn we op zoek gegaan naar manieren om dat vertrouwen terug te winnen. Bestuursleden Roelie van Wijk en Jan Lodewijk Roebroek vertellen over deze zoektocht.

Vertrouwen herwinnen

Waarom is aansluiting op deze generatie zo belangrijk? Roelie: 'Millennials krijgen te maken met soberder sociale voorzieningen. De collectiviteit staat onder druk, onder meer door de groei van het aantal zzp'ers en de flexibilisering van de arbeidsmarkt. Individuele en alternatieve financiële en pensioenoplossingen rukken op. Tegelijk gaat deze generatie de komende jaren vermogen erven van de generatie welvarende babyboomers boven ze. Dat maakt het belangrijk dat wij ons gaan voorbereiden op de vragen van deze nieuwe generatie.'

Jan Lodewijk: 'Deze jonge doelgroep kijkt op een andere manier naar onze dienstverlening dan wij gewend zijn. Versterkt door trends in digitalisering, verwachten zij anders geserved te worden, via andere distributiekanaalen. Daardoor ontstaat een behoefte aan een ander soort financiële dienstverlening. Op sommige vlakken zien ze hun vraagstukken bovendien nauwelijks nog als financiële vraagstukken, terwijl het wel sterk financieel gedreven is. Denk aan mobiliteit en het afgenomen bezit van auto's.'

Veelbelovende concepten

In workshops werkten de millennials in de eerste maanden van 2017 toe naar een aantal prototypes van mogelijk nieuwe dienstverlening. Betrokkenen, waaronder Roelie en Jan Lodewijk, mochten stemmen op de meest veelbelovende concepten. Roelie: 'Het gaat nadrukkelijk om concepten. Geen kant-en-klare producten, maar ideeën of denkrichtingen. Daarop kunnen onze leden zelf nieuwe producten baseren.

Zowel wij als de andere deelnemers vonden uiteindelijk drie prototypes het uitwerken waard.' De drie prototypes zijn sterk gebaseerd op digitale dienstverlening.

1 Social beleggingsadvies

Beleggingsadvies op basis van en via social media is het eerste prototype. Roelie: 'Op basis van iemands gedrag op social media, kun je gericht beleggingsadvies geven. Het netwerk, hobbies, lidmaatschappen: het geeft waardevolle aanwijzingen voor wat bijvoorbeeld iemands risicohouding is. Daarmee kan een vermogensbeheerder vervolgens suggesties voor passende fondsen doen. Hoewel dit idee bij mij in eerste instantie wat onveilig aanvoelde, vooral wat privacy aangaat, blijkt het wel iets te zijn wat millennials aantrekt. Wat zij leuk en grappig vinden. Ze weten dat een dergelijk advies, gebaseerd op social media, niet 100% betrouwbaar is. Deze generatie accepteert die onzekerheden, kent die onzekerheden ook vanuit andere situaties en erkent dat de zorgplicht in deze situatie bij henzelf ligt.'

Jan Lodewijk: 'De plus van dit idee is dat dit een totaal andere benadering is dan wij als sector kennen. Dat maakt het op zichzelf al waard om er heel goed naar te kijken. Maar ik zie ook minnen. Denk aan een situatie waarin een persoon geautomatiseerd een profiel opgeplakt krijgt waar hij of zij zich niet in herkent. Of de impact op privacy. Toch overheersen de plussen. Het belang van sociale netwerken speelt overal, ook in andere bedrijfstakken. De financiële dienstverlening zal moeten volgen.'

2 Scholing in financiële wijsheid

Een tweede concept of prototype dat verder uitgewerkt gaat worden is het idee van een scholingsprogramma. Dit is bij uitstek iets voor de sector om de maatschappelijke verantwoordelijkheid uit te dragen, betoogt Jan Lodewijk. 'Het laat zien dat wij als vermogensbeheerders bewust zijn van het feit dat we onderdeel van een groter financieel stelsel zijn. Dat schept vertrouwen. Hoe dit idee precies uitpakt weten we nu nog niet. Zo verkennen we nu manieren om gaming in te zetten. Feit is wel dat op individueel niveau meer financiële wijsheid nodig is.'

3 De vermogensopbouwvergelijker

Het derde idee is een vergelijkingssite van vermogensbeheerders en hun fondsen. ‘Onze millennials noemen het de vermogensopbouwvergelijker,’ vertelt Roelie. ‘Dit concept geeft ons als Dufas de kans het vertrouwen in onze sector onder jongeren te vergroten. Transparantie is voor deze groep heel belangrijk – je voedt het vertrouwen door openheid te geven, ze in staat te stellen te vergelijken. Anders dan babyboomers geloven millennials niet meer zomaar in een product. Ze vertrouwen sterk op social media, vergelijkingssites en aanbevelingen van vrienden en kennissen. Als wij laten zien, in alle openheid, welke vermogensbeheerders en welke fondsen goed bij hun persoonlijke situatie passen, dan maken wij onszelf – en daarmee de hele sector – relevanter voor ze.’

Jan Lodewijk: ‘Duidelijk is dat er behoefte is aan meer transparantie in de overvloed aan financiële oplossingen. Hierin kunnen wij als Dufas een sleutelrol vervullen. Dat betekent ook dat we kritisch naar onszelf moeten kijken.’ Roelie: ‘Gaan we onze leden onderling vergelijken, dan zijn daarvoor criteria nodig. Wanneer wij zeggen: hier kun je op vertrouwen, dit is een goed product van een goede partij, dan krijgen wij de rol van een keurmerkinstantie. Lastig is wel dat dit niet altijd zo zwart-wit te zeggen is. Of een product goed is of niet hangt ook af van iemands risicohouding en van diens andere verplichtingen.’ Maar, vult ze daarop aan, ‘dit is dan informatie die we wellicht uit social media kunnen halen.’ Zie idee 2.

Blijvend stempel

Hoe deze drie ideeën en concepten precies gaan uitpakken, zal in de loop van 2017 steeds duidelijker worden. Feit is dat de millennials een ontwikkeling in gang hebben gezet die een blijvend stempel op onze sector drukt. En dat Dufas daar de ogen niet voor sluit.

WAT BETEKENT DUFAS VOOR JOU?

Roelie: ‘Het toezichtskader is enorm in ontwikkeling en regelgeving wordt steeds Europeser, waardoor schaalgrootte meer gaat tellen. Bij Dufas zetten we samen de schouders eronder, voor de hele sector. Ik vind het mooi om daaraan bij te dragen. Voor mij persoonlijk vind ik het interessant dat ik de kans krijg breder actief te zijn dan mijn pensioensector.’

Roelie van Wijk is sinds 2013 actief betrokken bij Dufas en werd in 2014 lid van het bestuur.

Jan Lodewijk: ‘Dufas kan het totale vermogensbeheerspectrum overzien, de retail- en collectieve kant. En we verbreden verder. Nu zoeken we ook meer proactief en breder de dialoog op. Dat verbreedt ook mijn blik. Mooi vind ik het om met diverse partijen, nationaal en internationaal, tot een standpunt te komen. Je leert van elkaar, zonder dat het aan een concurrerende omgeving afdoet.’

Jan Lodewijk Roebroek is meer dan 10 jaar lid van het bestuur van Dufas.

Belangenbehartiging

Belangenbehartiging is een kernactiviteit van Dufas, die we uitvoeren op basis van onze strategische doelstellingen. De twee belangrijkste zijn (1) de verbetering van het vestigingsklimaat in Nederland en een *level playing field* op Europees niveau én (2) het versterken van het vertrouwen in de vermogensbeheersector. We laten de stem van de sector horen in de wet- en regelgevingsprocessen, en adviseren onze leden over de implementatie en toepassing van wet- en regelgeving. Hierna volgt een overzicht van de trajecten waar Dufas in 2016 bij betrokken was.

Financial Transaction Tax (FTT)

De Europese Commissie stelde begin 2013 een Financial Transaction Tax (FTT) voor: een belasting op financiële transacties tussen financiële instellingen. Het plan wordt gesteund door tien lidstaten, maar niet door Nederland. Er wordt nog steeds onderhandeld en op korte termijn lijkt invoering niet haalbaar. Mogelijk komt de FTT er in afgeslankte vorm. Nederland wil de pensioenfondsen buiten de FTT houden en Oost-Europese landen hebben moeite met de inningskosten van de FTT. Dufas is tegenstander, omdat hogere kapitaalkosten nadelig zijn voor de economie. Ook voor lidstaten die niet deelnemen. Dufas blijft het FTT-dossier samen met de EFAMA op de voet volgen.

AFM Beleidsregel incident

Na consultatie van onder meer Dufas heeft de AFM een nieuwe beleidsregel – die het begrip ‘incident’ moest duiden – niet doorgevoerd. De AFM concludeerde dat de beleidsregel het toezicht en de naleving onvoldoende dient. Volgens ons was het begrip te ver opgerekt. Ondernemingen moesten ook incidenten melden waarbij de integere uitoefening van het bedrijf niet in het geding was, laat staan ernstig in gevaar. Het wettelijk kader biedt hiervoor geen ruimte. Volgens Dufas moeten alleen die incidenten worden gemeld ‘die er echt toe doen’. Naar onze

mening gold dit niet voor veel van de door de AFM gegeven voorbeelden.

Conceptwetsvoorstel Wet transparant toezicht financiële markten

Een conceptwetsvoorstel Wet transparant toezicht financiële markten van het Ministerie van Financiën ligt bij de Raad van State. Dit bevat onder meer een bevoegdheid voor de AFM en DNB om namen van afzonderlijke instellingen te noemen bij themaonderzoeken. Dufas wees in de voorafgaande consultatie op de impact als een toezichthouder een naam in negatieve context noemt. We hebben de voorgestelde publicatie van *naming en shaming* – met klem en uitgebreid onderbouwd – ontraden en gewezen op het belang van goede rechtsbescherming. Pas na het advies van de Raad van State en akkoord van het kabinet blijkt of ons advies (deels) is overgenomen.

Opstelling toezichthouders naar fintech

De AFM en DNB publiceerden december 2016 – na uitvoerige dialoog met onder meer Dufas – het document: ‘Meer ruimte voor innovatie in de financiële sector: vervolgstappen markttoegang, vergunningen en toezicht.’ Hierin beloven zij meer ruimte voor de financiële sector. Zo kunnen ondernemingen vanaf 2017 actief zijn met een deelvergunning, vergunning met voorschriften of een opt-in vergunning. In 2016 lanceerden de AFM en DNB ook een InnovationHub. Die biedt nieuwe toetreders al voor het vergunningetraject informele ondersteuning. Dufas juicht deze stappen toe en wacht concrete ontwikkelingen af. Wel vragen we een *level playing field*, waarbij uitzonderingen voor één partij generiek gaan gelden.

Toezichtkosten

De minister van Financiën maakte in juli 2016 de nieuwe kostenkaders van DNB en de AFM voor de periode 2017 - 2020 bekend. Hij gaf aan de kosten van

toezichthouders te reduceren en legde hen een (efficiency)taakstelling op. Maar de verlaagde begrotingen bevatten een zogenaamde – met de toezichthouders afgestemde – flexibele schil bestemd voor onvoorziene intensiveringen en voorziene nieuwe taken, voor de AFM onder meer MiFID-II, PRIIP's en Wet verbeterde premieregeling. Dufas vindt dat een flexibele schil nuttig kan zijn, maar dat die binnen de begroting had moeten worden gerealiseerd en niet extra er bovenop. Een motie van deze strekking in de Tweede Kamer kwam net één stem te kort.

BTW-vrijstelling voor collectief vermogensbeheer

De Hoge Raad besliste eind 2016 in een zaak dat de btw-vrijstelling voor beheer van (vastgoed)fondsen alleen geldt als het fonds of de beheerder onder 'bijzonder overheidstoezicht' staat. Dit is in lijn met een prejudiciële beslissing van het Europese Hof van Justitie. De Hoge Raad bevestigde conform deze beslissing dat werkzaamheden die de feitelijke exploitatie van onroerende zaken betreffen, niet onder 'beheer' vallen, zoals bedoeld in de zesde btw-richtlijn. Het Hof Arnhem-Leeuwarden moet nu onderzoeken of sprake is van 'bijzonder overheidstoezicht' bij vastgoedbeleggingsfondsen en of de btw-vrijstelling dus geldt. Dufas overlegt met het Ministerie van Financiën en de Belastingdienst over de implicaties van dit arrest van de Hoge Raad voor de praktijk.

Pensioenfondsen met DB-regeling vergelijkbaar met beleggingsfondsen?

De Hoge Raad oordeelde in een andere zaak dat het beheren van vermogen voor een pensioenfonds niet btw-vrijgesteld is. Het risico voor de deelnemers en de doorwerking ervan in de hoogte van de pensioenuitkering vindt de Hoge Raad van onvoldoende betekenis. En daarom niet vergelijkbaar met het risico voor deelnemers in een instelling voor collectieve beleggingen (ICBE). De Hoge Raad motiveert dit door te stellen dat het aantal dienstjaren en het gemiddeld verdiende loon de hoogte van de pensioenuitkering bepaalt. Een bijzonder motivatie: meer dan 80% van de uiteindelijke uitkering komt immers van rendement gemaakt op ingelegde premiegelden. Een aantal omringende landen kent wel zo'n btw-vrijstelling.

Ook hier is Dufas in gesprek over de gevolgen van het arrest.

Capital Markets Union

De Europese Commissie nam in 2015 een actieplan aan om in 2019 te komen tot een geïntegreerde kapitaalmarkt in de Europese Unie: de Capital Markets Union (CMU). De CMU moet belemmeringen voor investeringen binnen de EU wegnemen. Zo kunnen kleine en middelgrote bedrijven gemakkelijker aan kapitaal komen en wordt investeren in een ander land eenvoudiger. Dit moet de economische groei binnen de EU stimuleren. Om tot de Capital Markets Union te komen, ontplooit de EC tal van initiatieven. Waar relevant reageert Dufas op deze initiatieven, zoals in 2016 bij de nieuwe regels voor prospectussen.

Nieuwe regels voor prospectussen

Het Europees Parlement, de Raad van Ministers en de Europese Commissie werden het in 2016 eens over een – in het kader van de Capitals Market Union – aangepaste prospectusrichtlijn. Dufas nam deel aan discussies met de AFM, het Ministerie van Financiën en andere stakeholders. Wij legden de nadruk op het belang van de doelmatigheid van het prospectus voor beursgenoteerde ondernemingen. Aanpassingen in de nieuwe richtlijn zijn onder meer een vrijstelling van het uitgeven van een prospectus voor emissies onder € 1 miljoen, een versneld goedkeuringsproces voor instellingen die frequent emissies doen en een kortere en duidelijker samenvatting van het prospectus.

Grensoverschrijdende fondsendistributie

Dufas nam tweede helft 2016 ook deel aan de consultatie *CMU action on crossborder distribution of funds across the EU* van de Europese Commissie (EC). Zowel in internationaal verband binnen de EFAMA als met het Ministerie van Financiën. De EC was geïnteresseerd in ervaringen van marktpartijen met marketingobstakels bij grensoverschrijdende distributie, zoals aanvullende nationale wettelijke eisen en toezichtkosten in de gast-lidstaat, administratieve vereisten, het verloop van het notificatieproces, de fiscale behandeling en barrières voor distributienetwerken via online platforms. De consultatie borduurde voort

op een eerdere consultatie over het gehele *regulatory framework* binnen de EU.

Juncker fonds (EFSI) verlengd en verhoogd

De Europese Raad heeft december 2016 het European Fund for Strategic Investment (EFSI) verlengd. Oorspronkelijk zou de EFSI lopen over de periode 2015 - 2018. Dit is nu verlengd tot 2020, waarbij ook de investeringsdoelstelling is verhoogd van € 315 miljard in 2018 naar € 500 miljard in 2020. Het fonds – ook wel Juncker fonds genoemd – beoogt belemmeringen weg te nemen om private investeerders te laten participeren in nieuwe investeringsprojecten en zo de Europese economie te stimuleren.

Index huggers

Volgens het rapport ‘Verkenning potentiële indexhuggers’ (AFM, mei 2016) wordt minder dan 1% van het totaal belegd vermogen via index hugging belegd. Een beleggingsfonds wordt dan gepresenteerd als actief, maar volgt in werkelijkheid de benchmark – met daarom volgens de AFM relatief te hoge beheerkosten. Dufas onderschrijft het ter discussie stellen van index huggers. Wel is het aantal index huggers de afgelopen tien jaar snel afgenomen, dankzij de enorme groei van passieve fondsen en een duidelijker verdeling van het fondsenaanbod: passief, smart beta en actief. Distributeurs moeten een kwalitatieve selectie van fondsen maken die waarde toevoegt voor de retailbelegger. Dat dwingt fondsbeheerders automatisch hun producten een duidelijk(er) profiel te geven passend bij de hedendaagse behoefte en pricing.

MiFID II

De Europese Commissie (EC) besloot invoering van MiFID II integraal uit te stellen tot 3 januari 2018. Ook de deadline voor implementatie van de richtlijn in nationale wetgeving verschoof: naar 3 juli 2017. Dufas heeft steeds benadrukt dat een fatsoenlijke implementatie mogelijk moet zijn en steunt dan ook de beslissing van de EC. Er zijn complexe en omvangrijke aanpassingen in ICT-systemen nodig om het omvangrijke pakket nieuwe regels toe te kunnen passen. Dit maakte uitstel in onze ogen onvermijdelijk. De *Markets in Financial Instruments Directive II* (MiFID II) is een Europese richtlijn die beleggers en de inte-

griteit van financiële markten moet beschermen. Ook beoogt MiFID II de harmonisatie van de Europese beurshandel en beleggingsmarkt.

PRIIP's

Net als MiFID II is ook de invoering van de Europese verordening PRIIP's vertraagd. De verordening wordt nu vanaf 31 december 2017 van kracht. Dufas heeft, samen met EFAMA, gepleit voor dit uitstel. Weer met oog op de benodigde ICT-aanpassingen. Aanbieders van *Packaged Retail Investment and Insurance-based Investment Products* (PRIIP's dus) moeten dan een *Key Information Document* ('financiële bijsluiter') opstellen en deze verstrekken aan potentiële klanten. Zij kunnen daarmee de producten beter vergelijken en doorgronden. PRIIP's betreft alle soorten financiële producten met een beleggingscomponent die aan niet-professionele beleggers worden aangeboden, met uitzondering van 'gewone' aandelen, obligaties, deposito's en bepaalde pensioenproducten.

Systeemrelevante vermogensbeheerders

De *Financial Stability Board* (FSB) – een internationale toezichthouder bestaande uit centrale bankiers – onderzocht de afgelopen jaren hoe grote vermogensbeheerders en hun fondsen de stabiliteit van het financieel systeem en de markten kunnen verstoren. Verwacht werd dat dit zou kunnen leiden tot aanvullende risicobeheersingsmaatregelen en mogelijk solvabiliteits- of liquiditeitseisen. In IIFA-verband heeft Dufas er meermalen op gewezen dat 'fondsen geen banken zijn'. Fondsen hebben de mondiale financiële stabiliteit nooit bedreigd, en gaan dit naar verwachting ook nooit doen. Ze behoren al tot de meest uitgebreide en gereguleerde en transparante onderdelen van het mondiale financiële stelsel. In haar eindrapport stelt de FSB nu – na uitgebreide consultatie van de sector – voor dat centrale banken zich beperken tot liquiditeitsbeheersingsmaatregelen en uitvoeren van stresstests.

Platform voor Duurzame Financiering brengt duurzaamheidsinitiatieven financiële sector bij elkaar

De financiële sector – waaronder Dufas –, overheden en toezichthouders hebben eind 2016 het Platform

• 16 •

voor Duurzame Financiering opgericht om de aandacht voor duurzame financiering in de financiële sector verder te stimuleren. In reactie (via een persbericht) op dit initiatief liet Dufas weten dat 'Nederlandse vermogensbeheerders al tal van duurzame beleggingsfondsen op de markt hebben gebracht en duurzame beleggingsstrategieën voor pensioenfondsen en andere institutionele beleggers uitvoeren. Het is goed om via dit platform de verbinding met andere sectoren te versterken en te zien waar duurzame investeringsbehoeften bestaan.' De platformleden overleggen twee keer per jaar over de verschillende duurzaamheidsinitiatieven binnen de Nederlandse financiële sector. Daarnaast buigen werkgroepen zich over diverse themaonderwerpen.

‘Vertrouwde bakens verzetten’

Interview met Femke de Vries (bestuurslid AFM)

• 17 •

‘De’ crisis mag dan ten einde zijn, het heeft de sector wel ingrijpend veranderd. Ook in goede zin. Met meer grip en inzicht, bijvoorbeeld. Nu is het tijd voor een volgende stap, vindt Femke de Vries (AFM). De stap naar meer aandacht voor duurzaamheid bijvoorbeeld – in de breedste zin van het woord.

Het financiële speelveld verandert sterk. Met ontwikkelingen als de verder oprukkende technologie, nieuwe partijen die voor het eerst onder toezicht staan of de groeiende impact van het thema duurzaamheid op maatschappij en economie. Om in dit veranderend speelveld een robuust en stevig financieel stelsel te behouden zal het nodig zijn vertrouwde bakens te verzetten, stelt Femke de Vries, sinds 2015 lid van het bestuur van de AFM. Dat geldt voor bedrijven, overheden, toezichthouders en voor beleggingsinstellingen.

Van AIFMD tot algoritmes

Femke kijkt terug op 2016 als een jaar waarin in meerdere opzichten veel veranderde. Vaak als onderdeel van langduriger transitie – zoals het groeiend aantal instanties dat als gevolg van de AIFMD onder toezicht van de AFM valt. En de constant toenemende invloed van technologie. Hoe vaker beleggingsadvies op basis van software en algoritmes tot stand komt, hoe belangrijker het is dat bedrijven en beleggingsinstellingen hun checks en balances op orde hebben, stelt Femke. ‘Welke aannames zitten in algoritmes verscholen? Is nog herleidbaar voor de klant welke aannames zijn gebruikt? Dat vraagt van ons ook nieuwe expertise. Naast traditioneel dossieronderzoek toetsen we nu bijvoorbeeld grote hoeveelheden data op anomalieën.’

Duurzaamheid

Dat ook duurzaamheid in 2016 voor de vermogensbeheersector een belangrijker thema is geworden, vindt Femke goed nieuws. Om meerdere redenen. ‘Allereerst vanwege het behoud van onze leefomgeving voor toekomstige generaties. Deze zorg kunnen we – ten tweede – niet los zien van ons financiële bestel. Wordt duurzaamheid genegeerd, dan zijn de financiële consequenties groot. Schakelt een bedrijf bijvoorbeeld niet snel genoeg over op duurzame energie, dan kan dat de waarde van een bedrijf verminderen.’

‘Voor beleggers is het daarom belangrijk om inzicht te hebben in hoe een onderneming die transitie doormaakt.’ Femke ziet geïntegreerde verslaggeving als een instrument dat hiervoor bij uitstek geschikt is. ‘Geïntegreerde verslaggeving speelt bij deze transitie naar een meer duurzaam bedrijfsmodel en een duur-

zame economie een belangrijke rol. Deze vorm van verslaggeving biedt namelijk meer inzicht in de werkelijke waarde en waardecreatie van een onderneming. Zo worden ook de niet-financiële aspecten in de verantwoording betrokken. En dat maakt de gevolgen van de uitvoering van de ondernemingsstrategie op korte, middellange en lange termijn inzichtelijk.’

Meer prikkels

‘Vermogensbeheerders hebben de positie om de transitie naar een duurzame economie te versnellen. Omdat zij veel assets onder management hebben – en dat beheerd vermogen neemt alleen maar in omvang toe – kunnen zij veel invloed uitoefenen.’ Ook de AFM heeft als toezichthouder een belangrijke taak in de transitie, gaat Femke verder. ‘Ten eerste om te beoordelen of beleggers adequaat worden geïnformeerd over risico’s, ten tweede of vermogensbeheerders voldoende zijn geëquipeerd om deze risico’s goed in te schatten en ten derde of accountants adequaat zicht hebben op juiste waardering van potentiële *stranded assets* door ondernemingen.’

In 2016 voerde de AFM daarom een onderzoek uit naar geïntegreerde verslaggeving, waaruit bleek dat ondernemingen nog onvoldoende bevraagd werden op het thema duurzaamheid. Daarin zouden vermogensbeheerders dus meer actie kunnen ondernemen. Femke vermoedt dat wanneer de AFM het onderzoek in 2017 opnieuw zou uitvoeren, zij wel meer prikkels vanuit vermogensbeheerders zou signaleren. ‘Institutionele beleggers zien steeds meer dat een ethische of maatschappelijke verantwoordelijkheid voor ze is weggelegd.’

Koolstofzeepbel

Dat geïntegreerde verslaggeving onmisbaar is voor de hele financiële sector – en daarbuiten – laat ook een andere dreiging zien: niet alleen onze leefomgeving is in gevaar, het financieel stelsel ook. Het omschakelingsproces naar een duurzame economie is niet zonder risico, signaleert Femke. ‘Het kan onze economie schade toebrengen. Denk aan plotseling sterke afwaardering van CO₂-intensieve activa, mogelijk resulterend in *stranded assets*. Het barsten van de zogenoemde koolstofzeepbel is een materieel risico voor

de Nederlandse financiële sector. Veel Nederlandse ondernemingen zijn afhankelijk van CO₂-intensieve productieprocessen.' Ook hier geldt dat meer inzicht helpt de transitie beheerst in goede banen te houden.

Uniforme standaarden

Om geïntegreerde verslaggeving beter mogelijk te maken, zijn uniforme standaarden noodzakelijk – liefst internationaal. 'Klimaatrisico's kunnen pas transparant worden gemaakt met eenduidige standaarden en rapportages daarover van bedrijven. Bijvoorbeeld over hun carbon footprint en aanpassingsplannen. Zo kunnen ook financiële instellingen, beleggers én consumenten klimaatrisico's beter inschatten en beprijzen. Bovendien helpt het bedrijven te stimuleren bedrijfsmodellen en strategieën te ontwikkelen die minder CO₂-intensief zijn. En dus minder gevoelig voor klimaatrisico's.'

Sleutel

Femke geeft aan dat de AFM op het gebied van duurzaamheid, transparantie en verslaggeving een actieve rol blijft spelen. 'Concreet gaan we bijvoorbeeld toezicht houden op de vereisten die voortvloeien uit het Besluit Niet-financiële informatie. Organisaties van openbaar belang – OOB's – met meer dan 500 medewerkers moeten in hun bestuursverslag informatie geven over hun beleid, risico's en prestaties op het gebied van milieu en op sociaaleconomische aspecten.'

Maar belangrijker nog, vindt Femke, is dat institutionele beleggers de sleutel in handen hebben – althans, voor een groot deel – naar duurzaam economisch welzijn. Met deelname aan een initiatief als het Nederlands Platform voor Duurzame Financiering van DNB spant de AFM zich in om institutionele beleggers daarin geen stobreed in de weg te leggen. Via dit platform houdt de AFM namelijk in de gaten dat regelgeving of overheidsbeleid geen onduidelijkheid of andere belemmeringen opwerpt voor investeringen in de duurzame economie. 'Samen blijven we zo onderzoeken hoe we kunnen bijgedragen aan verdere ontwikkeling van de markt voor duurzame financiering,' besluit Femke.

Verenigingsactiviteiten

- 20 • Eén van onze doelstellingen is het versterken van het vertrouwen in de beleggingssector. Onze verenigingsactiviteiten dragen aan deze (en andere) doelstellingen bij, bijvoorbeeld door stakeholders vanuit andere sectoren te betrekken. De activiteiten helpen ook onze leden op de hoogte te blijven van trends en ontwikkelingen. Om ervoor te zorgen dat de verenigingsactiviteiten goed aansluiten op de wensen en prioriteiten van onze leden, voert het verenigingsbureau geregeld overleg met individuele leden.

Bijeenkomsten en events

Actualiteitenseminar

Datum: 26 mei 2016

In dit seminar stonden we stil bij actualiteiten rond UCITS V, AIFMD en MiFID II. Een panel van deskundigen, waaronder Tim Mortelmans (AFM), Kees Groffen (De Brauw), Leopold Hendrick (Ministerie van Financiën) en Hans Janssen Daalen (Dufas), discussieerde met elkaar en beantwoordde vragen van deelnemers. Dufas organiseerde dit seminar samen met De Brauw Blackstone.

Investment Management Forum

Datum: 21 juni 2016 (aansluitend op de Algemene Ledenvergadering)

Wat is de maatschappelijke en economische impact van de Europese vermogensbeheersector? En welke fintech maakt nu het verschil? Diverse sprekers gaven hun visie. Jens Hagendorff (hoogleraar Finance & Investment, Cardiff Business School) sprak over de 'proud record' van Europese vermogensbeheerders. Thomas Bunnik (CEO Pritle) vertelde over zijn startup in online vermogensbeheer en Hans Janssen Daalen (Dufas) ging onder meer in op de mogelijkheden van robo-advice.

Nationale Investment Management Conferentie

Datum: 16 november 2016

Samen met de AFM organiseerden we deze conferentie, met als thema: Innovatie in investmentmanagement en toezicht. Maatschappelijke, financieel-economische, demografische én technologische factoren komen bijeen en hebben grote invloed op onze sector. De Amsterdamse wethouder Kajsa Ollongren (Economie) onderstreepte in haar opening het belang van de vermogensbeheersector voor Nederland. Merel van Vroonhoven (voorzitter AFM), Bas de Natris (manager Amazon Web Services), René Frijters (CEO Knab bank), Jeroen Lammers, (directeur VNO-NCW), Steven Maijor (ESMA) spraken vervolgens vanuit verschillende perspectieven over innovatie en de impact op de financiële sector.

Dufas Dialogen

Frequentie: drie keer in 2016

We organiseerden ook dit jaar weer drie Dufas Dialogen. Tijdens deze 'dinners pensants' spraken bedrijfsleven, politiek, toezichthouders, bestuurders en wetenschappers met burgers en leden van Dufas over de maatschappelijke impact van de beleggingssector. Met deze dialogen dragen wij als vereniging bij aan het versterken van het wederzijdse begrip over beleggingsvraagstukken. De organisatie doen we samen met De Nieuwe Poort, het huis voor ontmoeting en inspiratie op de Amsterdamse Zuidas.

Expertmeetings

Frequentie: drie keer in 2016

Voor onze leden organiseerden we in 2016 meerdere roundtables met experts over diverse onderwerpen. Tijdens deze roundtables konden onze leden ook onderling ervaringen uitwisselen over actualiteiten als PRIIP's, MiFID II en MiFIR. Hier gaan we in 2017 mee verder.

Publicaties en media-activiteiten

Wft Live

Datum: januari 2016

Op Dufas.nl publiceerden we begin 2016 een nieuwe editie van Wft (Wet financieel toezicht) Live. In deze vernieuwde editie – de vorige dateerde van eind 2015 – was onder meer de informatie geactualiseerd over het Besluit gedragstoezicht financiële ondernemingen en het Besluit prudentiële regels. Daarnaast hebben we vrijstellingen vanuit de Vrijstellingsregeling bij de betreffende wetsartikelen opgenomen.

Nieuw was informatie over:

- Implementatiewet wijziging richtlijn transparantie
- Implementatiewet wijziging richtlijn UCITS V
- Wijzigingswet financiële markten 2016
- Wet algemeen pensioenfonds
- Wet implementatie verordening en richtlijn marktmisbruik

Activa Nieuwsbrief

Frequentie: tweemaandelijks

Onze leden ontvingen ook in 2016 de Activa Nieuwsbrief met informatie over verenigingsactiviteiten en relevante actualiteiten, regelgeving en opinie van insiders uit onze sector. Leden waarderen de nieuwsbrief als een bron van handzame informatie over ontwikkelingen in onze sector. De verspreiding binnen aangesloten organisaties neemt daardoor toe, weten we van leden.

Social Media en Dufas.nl

Frequentie: wekelijks

De website die we in 2015 helemaal vernieuwden, hebben we in 2016 aangevuld met onder meer statistieken. We publiceren geregeld blogs, die ook op fondsnieuws.nl verschijnen. Zowel op Dufas.nl als op

LinkedIn en Twitter posten we geregeld over nieuws en ontwikkelingen in de vermogensbeheersector. De bezoekersaantallen op Dufas.nl volgden we op de voet: deze zijn nog altijd groeiende.

• 21 •

Participaties en (branche)overleggen

Op Europees niveau: EFAMA

EFAMA is de Europese belangenbehartiger voor vermogensbeheerders. Deze vereniging heeft een coördinerende rol in Brussel voor Europese vermogensbeheerdersverenigingen, waaronder Dufas. Zowel in de Europese Commissie als in het Europees Parlement functioneert EFAMA als onze ogen en oren. Wij participeren actief in de EFAMA. Onze directeur Hans Janssen Daalen maakt bijvoorbeeld deel uit van de board of directors – het hoogste besluitvormende orgaan binnen EFAMA. Het voorzitterschap ligt sinds 2015 bij Alexander Schindler, lid van de raad van bestuur van Union Asset Management. Dit voorzitterschap rouleert iedere twee jaar.

EFAMA Responsible Investment Report

Dit rapport verscheen in 2016 en is geschreven door een werkgroep van EFAMA: de werkgroep Responsible Investment. Voorzitter van deze werkgroep is Ron Batten (Dufas). In het rapport is het uitgangspunt dat beslissingen over duurzaamheid nog altijd bij de assetowner liggen. Duidelijk is wel dat verantwoord beleggen geen niche meer is. Het groeit hard. Verder laat het géén statistisch relevante outperformance of underperformance zien ten opzichte van andere beleggingen. Het rapport is naast een leidraad bij het maken van beleid, ook een handig naslagwerk met informatie over selectiemethoden, impact investing en green bonds.

Wereldwijd: IIFA

Meer dan 40 beleggingsfondsverenigingen wereldwijd zijn verenigd in het International Invest-

ment Funds Association (IIFA), samen goed voor een totaal beheerd vermogen van 40 triljoen Amerikaanse dollar. Hans Janssen Daalen (Dufas) participeert actief in IIFA als voorzitter van de werkgroep IAS/IFRS. Daarmee neemt hij ook deel aan bestuursvergaderingen en is hij goed aangesloten op alle informatiestromen. Van 24 tot en met 26 oktober 2016 was het jaarlijkse congres in Osaka.

Via IIFA praten wij mee met de International Organization of Securities Commissions (IOSCO), waarin toezichthouders op de effectenmarkten wereldwijd verenigd zijn. Belangrijk, want steeds meer Europese regelgeving wordt door instanties als IOSCO voorbereid. Of denk aan het door centrale bankiers gedomineerde overleg in de Financial Stability Board: daar staat het vermeende systeemrisico van gereguleerde beleggingsfondsen prominent op de agenda. Via IIFA zijn wij ook daar gesprekspartner.

WAT DOET IIFA PRECIES?

IIFA is een overlegplatform voor kennisuitwisseling tussen beleggingsfondsverenigingen wereldwijd. Ze zijn actief als belangenbehartiger van de sector, onder meer door in te zetten op hoge ethische standaarden bij professionals, door belangen van beleggers te behartigen en door een gelijk speelveld te stimuleren. Actuele thema's voor IIFA zijn onder meer cybersecurity, de ontwikkeling van een Aziatisch en Zuid-Amerikaans fondsenpaspoort en verspreiding van een internationaal provisieverbod.

Brancheoverleg: gezamenlijk visiedocument financiële sector

In mei 2016 publiceerden we het visiedocument 'Verantwoord vernieuwen'. Het document is het resultaat van een unieke samenwerking tussen de vijf grote brancheorganisaties: Dufas, NVB, Verbond van Verzekeraars, NVP en Adfiz. Uitgangspunt is dat de financiële sector belangrijk is voor de maatschappij. En door de terugtrekkende overheid wordt de sector alleen maar belangrijker. Van die maatschappelijke positie zijn de organisaties zich bewust. Tegelijk vragen ze ook om ruimte in regelgeving, om beter in te kunnen spelen op snel veranderende markten. Met toezichthouders willen de brancheorganisaties beter samenwerken aan gebalanceerde en verantwoorde kaders in een geïntegreerde Europese markt.

‘Investeer in Nederlandse startups’

Interview met Kajsa Ollongren (wethouder Amsterdam)

• 23 •

Dankzij de Brexit verschuift de focus van de financiële wereld van de Londense city naar continentaal Europa. En naar Amsterdam, dat met een sterke financiële sector in trek is. Al kan die concurrentiepositie altijd beter. Kajsa Ollongren, wethouder Economische Zaken in Amsterdam, vertelt over versterking van het vestigingsklimaat.

23 juni 2016: het referendum in het Verenigd Koninkrijk laat een onverwachte en niet mis te verstane uitkomst zien. De Britten kiezen voor een Brexit. ‘Mensen die zeggen dat ze er goed op waren voorbereid, geloof ik eigenlijk niet,’ vertrouwt Kajsa Ollongren ons toe. Zij is sinds 2014 wethouder Economische Zaken in Amsterdam. ‘Bijna niemand had verwacht dat het echt tot een Brexit zou komen. Na het referendum zijn we desondanks allemaal snel in de actiestand geschoten. Bij de ambtswoning kwamen zakelijk dienstverleners uit de financiële sector langs. En brancheverenigingen, zoals de NVB en Dufas. Iedereen realiseerde zich: dit gaat grote impact hebben op Nederland. Ik denk dat we toen veel goeds in gang hebben gezet. Pas begin dit jaar, met artikel-50, zijn we in een fase aanbeland waarin de omvang van de Brexit duidelijk is geworden. Vooral voor Britse financiële bedrijven is de impact groot. Om actief te kunnen zijn in Europa hebben ze straks een paspoort nodig. Niet alle grote bedrijven vertrekken daardoor nu massaal uit de city, wel onderzoeken ze of ze bepaalde onderdelen elders onder kunnen brengen.’

Financiële hoofdstad

Dufas-bestuurder Hans Janssen Daalen noemde de Brexit in 2016 al de lakmoesproef voor het Nederlandse vestigingsklimaat. ‘De New York Times plaatst Amsterdam bovenaan de lijst van steden in de EU die Londen zouden kunnen vervangen als financiële hoofdstad van Europa,’ blogde Hans in augustus. ‘Assetmanagers in Londen beheren maar liefst 5 triljoen euro aan institutioneel en retailvermogen. Daar toe behoort een flink deel van het grote Nederlandse pensioenvermogen. Het zou toch mooi zijn als we een stuk van dat vermogensbeheer terug kunnen halen naar Nederland.’

Voor Nederland biedt de Brexit dus een schatkist aan mogelijkheden. Vooral voor de regio Amsterdam, waar al een groot aantal financiële instellingen zit. Kajsa spant zich samen met de sector in voor een zo gunstig mogelijk vestigingsklimaat. ‘Elk bedrijf, ook vermogensbeheerders, kan als een ambassadeur laten zien hoe goed het hier zakendoen is. Daarnaast kunnen vermogensbeheerders de aantrekkelijkheid van het financiële ecosysteem in Amsterdam vergro-

ten door te investeren in startups. Een voorbeeld: O3NL is een mentorprogramma voor startups van pensioenfondsen ABP, zakelijk dienstverlener EY en ons als gemeente. Dat een groot Nederlands pensioenfonds dit initiatief al een paar jaar met miljoenen ondersteunt, vind ik heel waardevol. En is een fantastisch voorbeeld van wat Nederlandse vermogensbeheerders kunnen doen.’ Een initiatief dat overigens ook positief uitpakt voor het imago van vermogensbeheerders, stipt Kajsa nog aan.

Veel te bieden

‘De vermogensbeheersector in Nederland is sterk, met ervaren en getalenteerde mensen. Zo’n sterke sector trekt weer jong talent en startups. Nu heeft Amsterdam sowieso al veel te bieden aan de internationale financiële sector. Goede infrastructuur, bijvoorbeeld en fantastische connectiviteit, zowel fysiek als digitaal. Banken innoveren snel, zijn nu eerder techbedrijven, waardoor goede connectiviteit voor hen van levensbelang is. Daarin hebben wij een voor-sprong op andere landen. Maar ook de internationale oriëntatie van Nederlanders is beroemd. Volgens het World Economic Forum zijn wij nummer één in de beheersing van Engels als tweede taal. En mocht iets toch het vestigingsklimaat negatief beïnvloeden, dan fiksen we dat. De wachlijst voor internationale scholen, bijvoorbeeld. Recent gesignaleerd als een probleem, nu zijn we al bezig met oplossingen.’

Speelveld

Wat nog wel eens tegen Nederland werkt, is de relatief strenge regelgeving – in het bijzonder het bonusplafond. Waar dat elders in Europa op 100% ligt, is Nederland een stuk strenger met maximaal 20%. ‘Dat de bonuscultuur aangepakt is vind ik heel goed,’ stelt Kajsa. ‘Er zaten echt perverse prikkels in. Ik denk alleen dat we, omdat we andere eisen stellen dan de overige Europese landen, het wel lastig wordt voor financiële instellingen om voor Nederland te kiezen. Ze moeten dan met verschillende systemen werken.’ Maar er spelen nog zoveel meer factoren bij de keuze voor een land of stad, vindt Kajsa. ‘Vergeet ook niet dat lang niet alle financiële instellingen een bonusplafond hebben. Ik ben overall heel positief over de ontwikkeling van de financiële sector in onze stad. Zo heeft recent een grote Japanse bank zich hier geves-

tigd. Het aantal fintechbedrijven dat voor ons kiest, groeit én we hebben steeds meer home-grown fintech. Dat wij de Amsterdam Internet Exchange hebben en onze digitale infrastructuur goed op orde is, maakt ons aantrekkelijk voor techbedrijven – en daarmee voor de internationale financiële sector. De diversiteit groeit: we hebben niet meer alleen een kleine hoeveelheid grote financiële spelers, maar ook steeds meer kleinere en fintechbedrijven. En die diversiteit versterkt de financiële sector. Het maakt de sector vitaal, dynamisch en innovatief. Wat weer bijdraagt aan het vestigingsklimaat in Amsterdam en Nederland.’

De commissies en werkgroepen van Dufas

- 26 • Als vereniging kunnen we trots zijn op de actieve inbreng van veel leden. Zij maken onze sterke positie in de sector mogelijk. Op de volgende pagina's geven we een overzicht van onze commissies en werkgroepen en de leden die hierin actief zijn.

1 Technische commissie (inclusief Europese Zaken)

De technische commissie deelt onderling kennis en bereidt consultaties voor van de overheid (Den Haag, Brussel) en de toezichthouders. Ook adviseert de commissie directie en bestuur van Dufas bij juridische onderwerpen in het algemeen, toezichtzaken en aankomende nieuwe nationale of internationale regelgeving met impact op de Europese financiële sector. In 2016 betrof het onder meer de implementatie van MiFID II en AIFMD en de systeemrelevantie van vermogensbeheerders.

- A. IJlstra (CBRE)
- A. van Doorn (Aegon Asset Management)
- C. Boden (NN IP)
- C. Stienstra (BNP Paribas)
- E. van den Brink (JP Morgan)
- F. van Geel (NN IP)
- F. Pickkers (Syntrus Achmea Real Estate & Finance)
- H. Laoh (Delta Lloyd)
- I. Hamstra (BlackRock)
- I. Kersten (MN)
- J. Aardoom (Hof Hoorneman)
- J. Petit (Bouwinvest)
- J. Westerling (Optimix)
- J. Spreen (PGGM)
- J. Vaartjes (Kempen)
- L. Walenboer (Russell)
- M. Dorenbosch-Kolle (Kempen)
- M. Hoekstra (Shell AM)
- M. Langenberg (Franklin Templeton)
- M. Maagdenberg (BNP Paribas)
- M. Mol (Caceis)

- M. Rommen (NN IP)
- M. Smals (Bouwfonds)
- M. Stravers (Solutional)
- M. van den Oosterkamp (Triodos)
- P. Bos (Teslin)
- P. van der Molen (Achmea)
- V. Godron (MN)
- W. Jansen (Aegon Asset Management)
- W. Kuijpers (Robeco)
- W. Paulissen (KPMG)
- J. Blaffert (PwC)
- L. Denswil (Theodoor Gilissen)
- W. Donders (Allianz)

2 Financial Transaction Tax (FTT-) werkgroep

Deze werkgroep volgde in 2016 de ontwikkelingen rond de onderhandelingen over de invoering van een Financial Transaction Tax (FTT). Tien Europese lidstaten steunen de FTT, Dufas en Nederland zijn tegenstander.

- H. Prummel (BlackRock)
- M. Steinbusch (Robeco)
- F. Evelein (NN IP)

3 Fiscale commissie

Belangrijk onderwerpen op het werkterrein van de fiscale commissie betroffen onder andere Base Erosion and Profit Shifting (BEPS) en de uitspraak van de Hoge Raad over btw-vrijstelling voor collectief vermogensbeheer

- A. Hartman (Delta Lloyd)
- D. Rimmelts (NN IP)
- M. Steinbusch (Robeco)
- M. Buijnsters (BNP Paribas)
- P. Pennings (Aegon Asset Management)
- V. van Noorle Jansen (KPMG)
- R.J. Meindersma (PWC)

- K. Jonker-Beekhuis (MN)
- B. Castelijin (Deloitte)
- A. van Oostrom (EY)

4 Risk Management commissie

De Risk Management commissie heeft onder meer gediscussieerd over de consultatie van de European Banking Authority (EBA) over solvabiliteitseisen voor beleggingsondernemingen.

- A. de Koning (CBRE)
- B. Harmsen (Actiam)
- B. de Jong (Solutional)
- C. Nijland (Caceis)
- D. Aghina (Bouwinvest)
- D. Snel (Bouwfonds)
- H. Radder (Russel Investments)
- J. Ritzerveld (Delta Lloyd)
- L. Bruidegom (EY)
- M. Hartog (Teslin)
- M. Pronk (CBRE)
- M. Denekamp (NN IP)
- M. Sizov (BNP Paribas)
- P. van Duinen (Aegon Asset Management)
- P. van Glaanen Weijgel (Syntrus Achmea Real Estate and Finance)
- P. van Leeuwen (Triodos)
- P. van der Molen (Achmea)
- R. den Hollander (MN)
- S. Renken (PGGM)
- S. de Gruijter (PGGM)
- T. de Graaf (PGGM)
- R. Vonk (Robeco)
- I. Zaanen (Achmea)

5 Duurzaam Beleggen werkgroep

De commissie was in 2016 vooral actief met betrekking tot het Platform voor Duurzame Financiering van DNB.

- A. Gast (Delta Lloyd)
- B.J. Blom (ASN Bank)
- H. Laoh (Delta Lloyd)
- R. Klijnstra (Kempen)
- R. Sandergen (Allianz)
- R. Veltmeijer (Triodos)
- S. van Waveren (Robeco)

6 Public Relations Officers commissie

De Public Relations Officers commissie adviseerde in 2016 Dufas bij de totstandkoming van communicatieplannen, pr en mediavraagstukken. Ook dienden de commissieleden als klankbord bij de organisatie van de jaarlijkse conferenties van Dufas.

- A. Overeem (BlackRock)
- C. Wroblewski (NN IP)
- E. de Waard (Robeco)
- J. van Schagen (Aegon Asset Management)
- M. Broekman (Russell)

7 Dufas Brexit impact AM high level brainstorm projectgroep

Het Brexit proces is in gang gezet, met uiteenlopende implicaties voor onze retail en institutionele beleggingsindustrie. Daarom heeft Dufas een projectgroep in het leven geroepen die een representatieve selectie van marktpartijen vormt. De projectgroep maakt een inventarisatie van alle mogelijke positieve als negatieve gevolgen van Brexit. Vanwege alle onzekerheden die Brexit met zich meebrengt, is scenario denken het uitgangspunt. De kennis en ervaring van institutionele vermogensbeheerders en vermogensbeheerders die zich ook internationaal richten op de particuliere klant, in combinatie met de expertise van De Brauw, maken het mogelijk het Brexit slagveld in kaart te brengen. Deze projectgroep helpt ook bij het voorbereiden van eventuele posities die Dufas in nationaal of internationaal verband eventueel met betrekking tot Brexit zal moeten innemen.

- A. van Doorn (Aegon Asset Management)
- K. Groffen (De Brauw)
- F. van Geel (NN IP)
- M. Klaassen (PGGM)
- M. Prinsze (Robeco)
- D. Otterbeek (SAMco)

‘De transformatie heeft veel impact, maar angst helpt niet’

- 28 • *Interview met Dufas-voorzitter Toine van der Stee (ceo Blue Sky Group) en algemeen directeur Dufas Hans Janssen Daalen*

Begin 2016 publiceerde Dufas samen met andere partijen in de financiële sector het manifest *Verantwoord vernieuwen, financiële dienstverlening in een snel veranderende wereld*. De urgentie van die vernieuwing voelen we steeds meer – de veranderingen zijn complex, ingrijpend en dichtbij.

FOTO: BAMBOS DEMETRIOU

Hans Janssen Daalen

Toine van der Stee

De urgentie bleek ook uit de gesprekken die we met een grote diversiteit aan stakeholders voerden, waaronder jonge politici, journalisten en wetenschappers. In een openhartige dialoog spraken we over de maatschappelijke uitdagingen waar onze sector voor staat. Drie trends keerden daarbij steeds weer terug: digitalisering, de opkomst van nieuwe generaties en een terugtrekkende overheid. Zij bepalen in belangrijke mate de richting van de vermogensbeheersector. Toine van der Stee: 'Met Dufas kijken we open minded naar de transformatie. De transformatie heeft veel impact, maar angst helpt niet. Samen met de stakeholders willen we een koers kiezen waar de maatschappij en de sector beter van wordt.'

Trend 1: Razendsnelle digitalisering

In de versnelling

Kun je na twee decennia digitalisering nog wel spreken over een trend? Volgens Toine zeker: 'De digitalisering van onze sector raakt nu juist echt in een stroomversnelling. Fintech is het buzzwoord en big data, robo-advies en steeds slimmere, toepasbare algoritmes zijn de belangrijke versnellers.' De versnelling leidt ook tot de komst van meer nieuwe spelers, variërend van kleine startups met specifieke diensten tot grote high tech partijen als Google en Amazon.

Nieuwe kansen

De grote nieuwe spelers beschikken over enorme hoeveelheden data, uitstekende distributiekanaalen, lage kosten en meer vertrouwen onder consumenten. Geduchte marktpartijen dus? Hans: 'Ja, maar om aantrekkelijke beleggingsproducten te bieden zullen zij samenwerking zoeken met financiële instellingen. Dat biedt juist nieuwe kansen. Wel vervagen de grenzen van de sector en ziet het speelveld er straks anders uit. Voor Dufas betekent dit wellicht ook een andere samenstelling van het ledenbestand.'

Op de huid

Digitalisering verandert de relatie met de klant in rap tempo. De klant zal steeds vaker gebruik maken van robo-advies. Toine: 'Klanten krijgen dan online op maat gesneden advies. Dit zorgt voor lagere

advieskosten, maar stimuleert ook een grotere behoefte aan op maat gesneden beleggingsoplossingen. Vermogensbeheerders moeten hun klanten daarom beter leren kennen en data vastleggen.' Toine ziet dit als een van de redenen waarom financieel dienstverleners zich steeds meer ontwikkelen tot high tech bedrijven. 'Het klinkt bijna paradoxaal: we willen dichter op de huid van de klant en moeten daarom meer digitaliseren. De sector maakt hierdoor ook de belangrijke switch van aanbod- naar vraaggestuurd.'

Trend 2: De opkomst van nieuwe generaties

Zekerheidsbehoefte blijft

De babyboomers maken plaats voor de millennials en de generatie Z. Generaties die niet alleen anders in het leven staan, maar ook een ander leven zullen kennen. Toine: 'De nieuwe generaties hebben waarschijnlijk minder financiële ruimte dan de babyboomers. Daarnaast zijn er meer onzekerheden: geopolitieke instabiliteit, minder vast werk en een steeds wijzigende levensverwachting. Maar denk niet dat jongeren ook minder behoefte aan financiële zekerheid hebben, daarin verschillen generaties niet. Wel denken jongeren anders over hoe ze die zekerheid kunnen verkrijgen.'

Meer eigen grip op beheer

Hans vertelt over de gesprekken van Dufas met jongere generaties. 'Wat ik leerde, was dat de jongere generaties meer greep wil houden op hoe hun inleg wordt geïnvesteerd. Ze willen kunnen kiezen en switchen. Onze sector moet dus nadenken over hoe zij klanten meer zelf willen laten spelen met hun vermogen en het beheer ervan. Dat kan met verdere digitalisering, jongere generaties hebben daar een groter vertrouwen in. Maar we moeten ons wel bewust zijn dat deze behoefte aan geïndividualiseerd vermogensbeheer bij pensioenopbouw de solidariteit onder druk zet.'

Trend 3: De terugtrekkende overheid

Financiële reserves opbouwen

De jongere generaties willen meer grip op hun eigen financiële toekomst, óók omdat dit van ze

gevraagd wordt. De overheid treedt terug, bouwt de verzorgingsstaat af en verschuift de verantwoordelijkheden – en risico's – naar de burger. Toine: 'Er ontstaan steeds meer momenten waar het financiële risico voor de burger toeneemt of volledig bij hem ligt. Bijvoorbeeld bij ziekte, werkloosheid of pensioen. Maar ook voor studiekosten verschuift de financiering van collectief naar individu. Een snelgroeiende groep burgers moet dus zelf meer en tijdig financiële reserves opbouwen en op peil houden. Dit biedt de sector nieuwe mogelijkheden én verantwoordelijkheden. We kunnen een succesvolle en relevante bijdrage leveren aan het financieel welzijn van mensen in een nieuwe wereld.'

Grote verantwoordelijkheid sector

De genoemde trends vergroten de maatschappelijke verantwoordelijkheid van de sector en vereniging constateert Hans. 'Daarom investeren we nadrukkelijk in de dialoog met een brede groep stakeholders. De diensten die vermogensbeheerders aanbieden zijn van een andere orde dan die van Uber of Airbnb. Met de essentiële financiële reserves moet je niet gokken, tegelijk wil niet iedere klant dezelfde mate van financieel risico lopen. Het is aan onze sector om daarop te anticiperen. Goed financieel onderwijs – waar de leden van Dufas al jaren vrijwillig aan bijdragen – eenvoudige producten, goede voorlichting en klantcommunicatie en integer advies zijn hierbij belangrijk. Zo blijven we een relevante sector die het vertrouwen van de consument krijgt én verdient.'

Leden en overige aangesloten organisaties

Dufas heeft zich altijd opengesteld voor zowel grote als kleine marktpartijen: op de Nederlandse markt werkende vermogensbeheerders, vastgoed- en bewaarinstellingen en beheerders van pensioenfondsen. Ook de belangrijkste buitenlandse marktpartijen zijn bij ons aangesloten. Mede dankzij deze diversiteit kunnen we als representatief belangenbehartiger optreden namens de hele sector, zowel voor institutioneel als voor retail vermogensbeheer.

Naast de gewone – in Nederland vergunning houdende – leden kennen we geassocieerde leden: buitenlandse instellingen die op de Nederlandse markt actief zijn met een Europees paspoort en zakelijk dienstverleners. Ook kennen we leden die zijn aangesloten omwille van de informatiestromen.

Leden van DUFAS

Aantal per ultimo	Leden	Geassocieerde instellingen	Totaal
2003	8	6	14
2008	34	9	43
2013	39	13	52
2014	38	21	59
2015	34	23	57
2016*	32	26	58

* Weergegeven is het ledental per 1-1-2017. Het lidmaatschap van twee werkmaatschappijen van Achmea is geconverteerd naar één lidmaatschap van Achmea Investment Management. Trustus Capital Management heeft haar lidmaatschap per ultimo 2016 beëindigd. Bij de geassocieerde leden zijn de informatieleden meegerekend.

Contributie

Het algemeen bestuur stelt jaarlijks de contributie vast op basis van een goedgekeurd budget. Dit budget slaan we om naar contributiestaffels, waarbij leden betalen naar rato van hun wereldwijde Assets under Management (AuM). We houden de contribu-

tiestaffels al jaren zeer constant, terwijl we wel sterk groeien in activiteiten. Dit kan dankzij een efficiënte organisatie en de grote participatie van onze leden. Om de begroting sluitend te maken, kan het soms nodig zijn procentuele correcties toe te passen op de verschillende staffelbedragen.

Met een minimumcontributie van € 3.000 (2016) houden we het lidmaatschap bereikbaar voor kleinere organisaties. De maximum contributie in 2016 bedroeg, net als in 2015, € 57.500 voor de grootste leden met AuM van meer dan € 100 miljard. Nieuwe leden betalen naast de contributie bij toetreding eenmalig een entreegeld van € 2.500. Voor (buitenlandse) geassocieerde instellingen bedroeg de contributie in 2016 een vast bedrag van € 12.000. Ook deze bedragen zijn ongewijzigd ten opzichte van 2015.

Nieuwe lid

‘Bijeenkomsten leveren nuttige contacten én inzichten’

‘Eind 2016 zijn we lid geworden van Dufas. Wij zijn een snel groeiend hedgefonds en lopen door die groei tegen nieuwe vragen aan – vragen die we als kleiner fonds niet hadden. Over wet- en regelgeving bijvoorbeeld. Bij Dufas ontmoeten we verschillende bedrijven uit de sector die met dezelfde soort regelgevingsvragen zitten. Daar leren we veel van. Tijdens de bijeenkomsten en vooral erna, bij de borrel. Prettig om dan te kunnen sparren.’

– Bart Bijmolen, Head of Sales bij Mint Tower Capital Management

Overzicht leden en overige aangesloten instellingen

 Achmea Investment Management
www.achmeainvestmentmanagement.nl

 BlackRock
www.blackrock.nl

 Actiam
www.actiam.nl

 Blue Sky Group
www.blueskygroup.nl

• 33 •

 Aegon Asset Management
www.aegonassetmanagement.com

 BNP Paribas Asset Management
www.bnpparibas-am.nl

 AFS
Independent Access
to Financial Markets
www.afsgroup.nl

 Bouwfonds
investment management
www.bouwfondsim.nl

 Allianz
Allianz Nederland Asset Management
www.allianz.nl/allianz

 Bouwinvest
www.bouwinvest.nl

 ANNEXUM
Annexum Invest
www.annexum.nl

 caceis
INVESTOR SERVICES
CACEIS Bank Luxembourg,
Amsterdam Branche
www.caceis.com/

 ANTHOS
AMSTERDAM
Anthos Asset Management
www.anthos.nl

 CBRE
GLOBAL
INVESTORS
CBRE Global Investors
www.cbreglobalinvestors.com

 ASN BANK
voor de wereld van morgen
ASN Beleggingsfondsen Beheer
www.asnbank.nl

 citi®
Citibank International Limited,
Netherlands Branche
www.citibank.com

 a.s.r.
de nederlandse
verzekerings
maatschappij
voor alle
verzekeringen
ASR Nederland
www.asrverzekeringen.nl

 DE BRAUW
BLACKSTONE
WESTBROEK
De Brauw Blackstone Westbroek
www.debrauw.com

 AXA INVESTMENT
MANAGERS
redefining investment solutions
AXA IM
www.axa-im.nl

 Deloitte.
Deloitte
www2.deloitte.com/nl/nl.html

 BNY MELLON
BNY Mellon, Amsterdam Branche
www.bnymellon.com

 delta lloyd
Delta Lloyd
www.deltalloyd.nl

Deutsche Asset Management,
Amsterdam (DWS)
www.deutschebank.nl

NN Investment Partners
www.nnip.com

EY
www.ey.com/NL/nl/Home

Northern Trust Global Investments
www.northerntrust.com

Fidelity Worldwide Investment
(Amsterdam)
www.fidelity.nl

Oikocredit
www.oikocredit.org

Franklin Templeton Investments NL
Branche
www.franklintempleton.nl

Optimix Vermogensbeheer
(incl. Friesland Bank)
www.optimix.nl

Hof Hoorneman Bankiers
www.hofhoorneman.nl

PGGM
www.pggm.nl

Hoofbosch Beleggingsfonds
www.hoofbosch.nl

Pictet Asset Management
www.pictetfunds.nl

Insinger de Beaufort Asset Management
www.insinger.com/nl

PWC
www.pwc.nl

J.P. Morgan Asset Management
www.jpnam.nl

Robeco
www.robeco.nl

Kempen Capital Management
(incl. Van Lanschot bank)
www.kempen.nl

Russell Investments
www.russell.com

KPMG
www.kpmg.nl

Schroders Investment Management
Benelux
www.schroders.nl

Mint Tower Capital Management
www.minttowercapital.com

SEI Investments (Europe)
(Netherlands branche)
www.seic.com/nl

MN
www.mn.nl

SGG Netherlands
www.sgggroup.com

Shell Asset Management Company
www.shell.nl

Simmons & Simmons
www.simmons-simmons.com

SKAGEN Funds
www.skagenfunds.com

• 35 •

Solutional Advisory Services
www.solutional.eu

State Street Bank, Amsterdam Branch
www.statestreet.com/about/office-locations/netherlands.html

Syntrus Achmea Real Estate & Finance
www.syntrusachmeavastgoed.nl

Teslin Capital Management
www.teslin.nl

Theodoor Gilissen
www.gilissen.nl

Triodos Bank
www.triodos.nl

Trustus Capital Management
www.trustus.nl

UBP Asset Management
www.ubp.com

UBS Global Asset Management
<https://www.ubs.com/nl/nl/wealth-management.html>

Kerncijfers vermogensbeheer industrie 2016

Belangrijke trends in de markt (retail markt)

• 37 •

Netto assets van de fondsenbeheer sector in Nederland* (€ miljard)

	2014	2015	2016
In Nederland gevestigde open end fondsen/UCITS**	756	764,8	801,86

Bron: DNB

Netto sales van beleggingsfondsen in Nederland* (€ miljoen)

	2014	2015	2016
In Nederland gevestigde open end fondsen/UCITS	9,8	-10,97	10,1

Bron: DNB

Belangrijke trends in de UCITS markt

UCITS assets per fondstype (€ miljard)

	2014	2015	2016
Aandelenfondsen	16,0	17,5	21,51
Obligatiefondsen	18,8	15,9	15,74
Mix-fondsen	0,5	0,4	0,94
Overige	0,4	0,3	0,1
Totaal	35,7	34,1	38,29

Bron: DNB

Netto sales van UCITS per fondstype (€ miljoen)

	2014	2015	2016
Aandelenfondsen	-1,9	286,00	-1011,00
Obligatiefondsen	-0,4	-2973,00	-2712,00
Mix-fondsen	0,0	-15,00	354,00
Overige	0,0	-90,00	-71,00
Totaal	-2,3	-2792,00	-3440,00

Bron: DNB

Belangrijke trends in de AIF markt

AIF assets per fondstype* (€ miljard)

	2014	2015	2016
Aandelenfondsen	253,0	238,2	270,98
Obligatiefondsen	230,9	248,0	242,48
Mix-fondsen	15,7	16,4	16,95
Onroerend goed fondsen	86,5	92,4	100,37
Overige fondsen	134,2	105,2	132,79
Totaal	720,3	700,2	763,56

Bron: DNB

Netto sales van AIFs per fondstype* (€ miljoen)

	2014	2015	2016
Aandelenfondsen	7,9	-34862,00	9264,00
Obligatiefondsen	-0,3	15447,00	-11112,00
Mix-fondsen	2,2	-132,00	-381,00
Onroerend goed fondsen	4,2	-4511,00	2339,00
Overige	3,1	16158,00	13407,00
Totaal	17,1	-7900,00	13517,00

Bron: DNB

Trends in het aantal fondsen

Aantal fondsen*

	2014	2015	2016
In Nederland gevestigde open end fondsen/UCITS	88	95	105
In Nederland gevestigde AIFs	1644	1694	1706
Fondslanceringen	362	219	258
Fonds liquidaties	268	162	251

Allocatie van spaarmiddelen door huishoudens

Voornaamste assets van huishoudens (€ miljard)

	2012	2013	2014	2015	2016
Valuta en depositos	409	412	418	423	419
Schuldpapier	17	12	10	8	8
Beursgenoteerd aandelen	24	27	33	32	31
Pensioenfondsen	1.199	1.146	1.386	1.476	1.591
Beleggingsfondsen	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	
• directe eigendom	23	22	24	31	31
• via levensverzekeringpolissen	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	
Overige (geldmarkt- en buitenlandse fondsen)	30	37	45	46	?
Totaal financieel vermogen	1918	1879	2133	2234	?

• 39 •

Bron: DNB

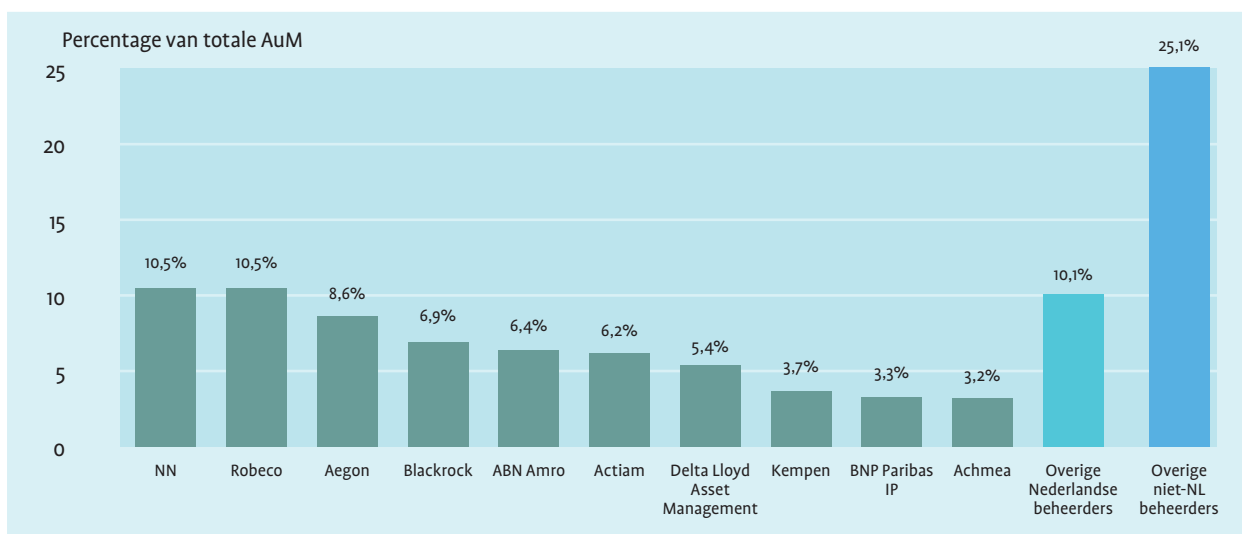
Netto verwervingen per huishouden (€ miljoen)

	2012	2013	2014	2015	2016
Valuta en depositos	13.472	3.374	6.245	6.650	4774
Beleggingsfondsen	-1.293	-1.645	935	2.186	1023
Totaal	12179	1729	7180	8836	5797

Bron: DNB

Marktaandeel retailfondsen

De grafiek laat het percentage van de totale Assets under Management (AuM) zien.

Bron: AF Advisors

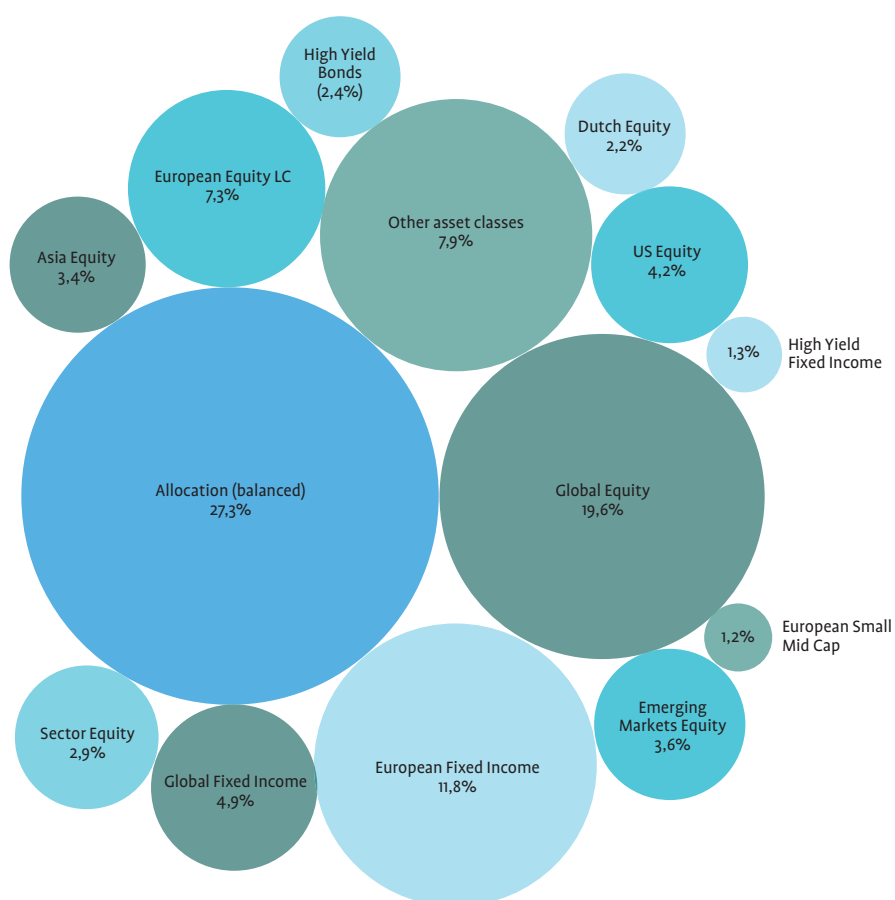

- De totale AuM in december bedroeg € 159,5 miljard. In juni 2016 was dit € 155,7 miljard
- De top drie beleggingsfondsen werd in 2016 net als in 2015 aangevoerd door NN IP, gevolgd door Robeco en Aegon AM.
- Actiam haalt Delta Lloyd AM in.
- Eind december 2015 had de top 10 64,9 % marktaandeel. Een jaar eerder was dit 66,3 %. Het afnemende marktaandeel van de top 10 is een trend die al langer aan de gang is.

• 40 •

Marktaandeel per asset class

De grafiek laat het percentage per asset class van een totale markt van € 159,5 miljard zien

Bron: AF Advisors

Verklarende woordenlijst

CMU – De Capital Markets Union

De Capital Markets Union is een initiatief van de Europese Commissie. Doel is belemmeringen voor investeringen binnen de Europese Unie weg te nemen. Het wordt makkelijker in andere Europese Lidstaten te investeren en kleine en middelgrote bedrijven kunnen makkelijker aan kapitaal komen. Uiteindelijk doel is de economische groei binnen de EU stimuleren.

ESMA – European Securities and Markets Authority

ESMA is de Europese toezichthouder voor beleggingsondernemingen en effectenmarkten

FSB – Financial Stability Board

De FSB is een internationale toezichthouder in de financiële wereld, bestaande uit centrale bankiers. De FSB is tijdens de financiële crisis op de **G20-top in Londen**, april 2009, opgericht. De **G20** gaf het instituut FSB mandaat om de financiële stabiliteit in de wereld te bevorderen.

ICBE's – Instellingen voor Collectieve Beleggingen in Effecten

De Engelse term, ook in Nederland veel gebruikt is UCITS. De term refereert aan een richtlijn van de Europese Unie, die vaststelt waaraan een in de EU gevestigd fonds moet voldoen om verkocht te mogen worden in alle EU landen. De richtlijn heeft als doel beleggingsrichtlijnen in Europa te vereenvoudigen en beleggers meer bescherming te bieden.

MiFID II – Markets in Financial Instruments Directive II

Deze Europese richtlijn heeft drie doelstellingen. Het beschermen van **beleggers** en de integriteit van de **financiële markten**. Het bevorderen van eerlijke, transparante, efficiënte en geïntegreerde financiële markten Het verder harmoniseren van de Europese **beurs-handel** en beleggingsmarkt

PRIIP's – Packaged Retail (Insurance based) Investment Products verordening

De PRIIP's verordening heeft betrekking op alle soorten financiële producten, ongeacht hun vorm of opbouw. Voorbeelden hiervan zijn structured products, deelnemingsrechten in beleggingsinstellingen, beleggingsverzekeringen en gestructureerde deposito's. Uitgezonderd hiervan zijn 'gewone' aandelen, obligaties en deposito's alsmede bepaalde pensioenproducten.

PRIIP's KID – PRIIP's Key Information Document

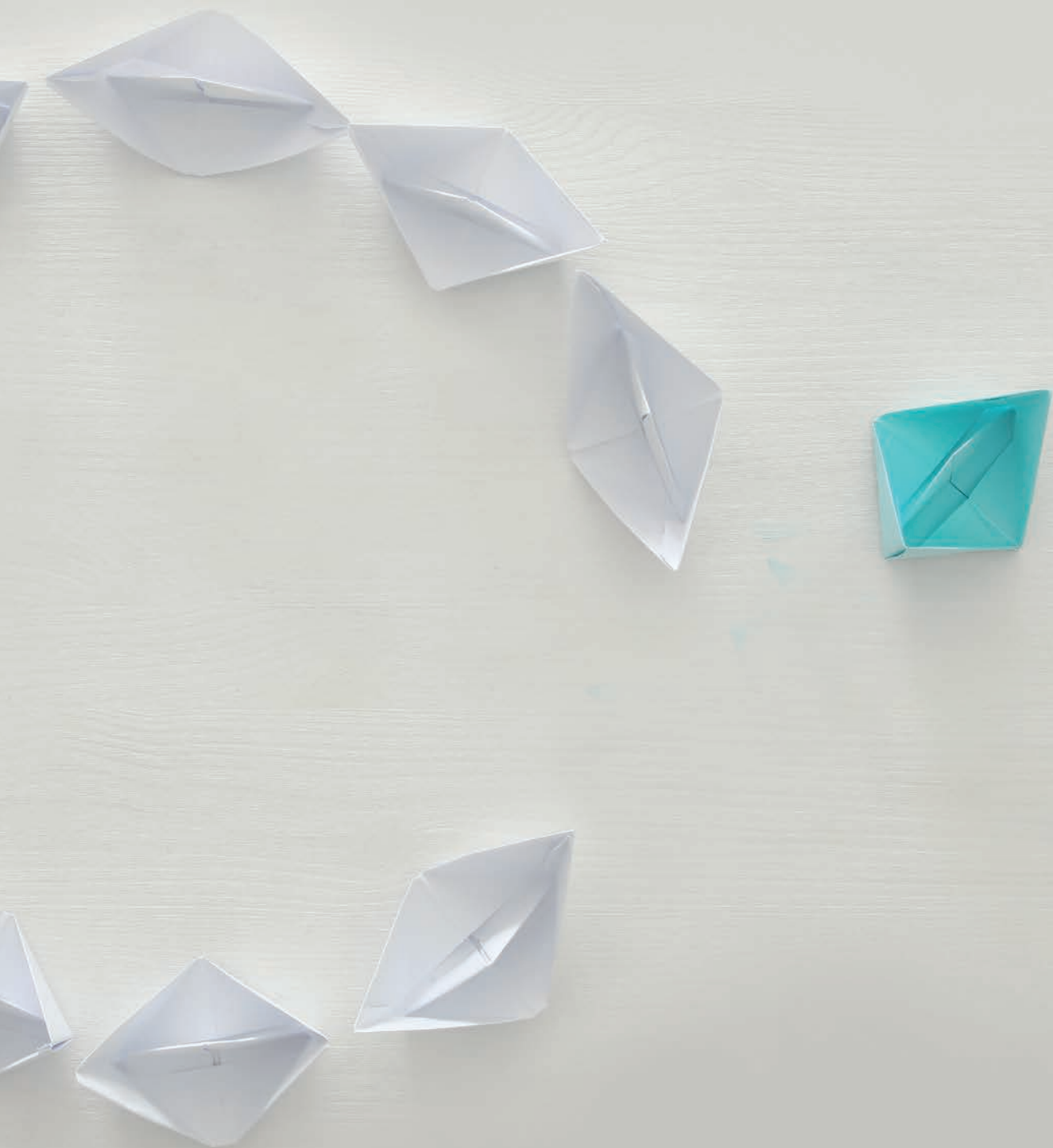
Kern van de PRIIP's Verordening is dat ontwikkelaars van PRIIP's – zoals verzekeraars, banken en beleggingsondernemingen – een document met essentiële informatie moeten opstellen voor de PRIIP's die zij ontwikkelen: de PRIIP's KID. Het document moet worden opgesteld voordat het product voor het eerst aan beleggers of consumenten wordt aangeboden en dient gedurende de looptijd van het product actueel worden gehouden.

UCITS – Undertakings for Collective Investments in Transferable Securities

In het Nederlands: Instellingen voor Collectieve Beleggingen in Effecten, ICBE's. De term refereert aan een richtlijn van de Europese Unie, die vaststelt waaraan een in de EU gevestigd fonds moet voldoen om verkocht te mogen worden in alle EU landen. De UCITS richtlijn heeft als doel beleggingsrichtlijnen in Europa te vereenvoudigen en beleggers meer bescherming te bieden.

UCITS KIID – UCITS Key Investor Information Document

Dit document bevat de essentiële beleggersinformatie over een fonds. Het geeft in één oogopslag alle hoofdkenmerken van een fonds en biedt gestandaardiseerde informatie om fondsen te kunnen vergelijken, waaronder een risico en rendementsprofiel.

Het DUFAS Jaarverslag 2016 is een uitgave van:

Dutch Fund and Asset Management Association
(DUFAS)

Bordewijklaan 8
2591 XR Den Haag
info@dufas.nl
www.dufas.nl

Redactie: JCM Context en Bureau DUFAS
Vormgeving: VILLA Y

© DUFAS, juni 2017

DUFAS, voluit de Dutch Fund and Asset Management Association, behartigt de gemeenschappelijke belangen van de in en vanuit Nederland opererende vermogensbeheerders – zowel van Nederlandse als buitenlandse origine. De missie van DUFAS is het bevorderen van een integere bedrijfsvoering en een optimaal vestigingsklimaat voor vermogensbeheer organisaties in Nederland. Een level playing field voor vrij aanbod van beleggingsproducten en vermogensbeheerdiensten binnen de gehele Europese Unie en verbreding van de markt voor beleggingsproducten, zijn hiervoor belangrijke uitgangspunten. DUFAS vertegenwoordigt meer dan 95% van de Nederlandse markt voor vermogensbeheer, zowel retail als institutioneel.

Naast onafhankelijke vermogensbeheerders, vastgoedinstellingen, bewaarinstellingen en zelfstandige fondsen, kan DUFAS beleggingsondernemingen die behoren tot een conglomeraat van bank, verzekeraar of pensioenfonds en bewaarders tot haar leden rekenen. Buitenlandse vermogensbeheerders en externe zakelijke dienstverleners aan de vermogensbeheersector zijn eveneens bij DUFAS als geassocieerde instelling aangesloten.

dutch fund and asset
MANAGEMENT ASSOCIATION

